

Αρχές επεξεργασίας τροφίμων

Μάθημα 1ο : Η φύση των τροφίμων

Τρόφιμα

- Με την ευρεία έννοια του όρου είναι όλες οι απαραίτητες ύλες για τη διατροφή του ανθρώπου, *οργανικής ή ανόργανης φύσης*, που προσφέρουν την απαραίτητη ενέργεια και τα θρεπτικά συστατικά.

Κατηγορίες θρεπτικών συστατικών

Αποδίδουν ενέργεια

- Υδατάνθρακες
- Πρωτεΐνες
- Λίπη

Δεν αποδίδουν ενέργεια

- Βιταμίνες
- Ανόργανα στοιχεία
- Νερό

Υδατάνθρακες : κύρια πηγή ενέργειας

Απλά σάκχαρα ή μονοσακχαρίτες

- Γλυκόζη → φρούτα, μέλι
- Φρουκτόζη ↗
- Γαλακτόζη → γάλα

Δισακχαρίτες

- Σακχαρόζη ή ζάχαρη
- Μαλτόζη → μέλι
- Λακτόζη → γάλα

Υδατάνθρακες

Ολιγοσακχαρίτες

- Ραφινόζη

- όσπρια

Πολυσακχαρίτες

- Άμυλο → δημητριακά, πατάτες
- Κυτταρίνη (διαιτητικές ίνες)
→ δημητριακά ολικής αλέσεως

Ταξινόμηση υδατανθράκων

Οι μονοσακχαρίτες χρησιμοποιούνται απευθείας από τον ανθρώπινο οργανισμό

Οι πολυσακχαρίτες διασπώνται πρώτα σε απλά σάκχαρα και μετά απορροφώνται από τον οργανισμό

ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΕΣ ΊΝΕΣ

- Διαιτητικές ίνες είναι η κυτταρίνη μαζί με άλλους πολυσακχαρίτες
- Δεν διασπώνται
- βοηθούν τον ανθρώπινο οργανισμό στην πρόληψη ασθενειών του πεπτικού συστήματος, του διαβήτη και της παχυσαρκίας
- Κύριες πηγές διαιτητικών ινών είναι τα δημητριακά, τα όσπρια, τα φρούτα, τα λαχανικά

Βασικές ιδιότητες των υδατανθράκων

- Η γλυκύτητα που παρουσιάζουν, κυρίως οι μονοσακχαρίτες και οι δισακχαρίτες (γλυκόζη, φρουκτόζη, σακχαρόζη)
- Η διαλυτότητα στο νερό και ο σχηματισμός σιροπιών
- Η δυνατότητα ζύμωσης από μ/ους για την παραγωγή βασικών τροφίμων (πχ ψωμί, γιαούρτι, κρασί, κλπ)
- Η συντηρητική τους δράση σε υψηλές συγκεντρώσεις (πχ μαρμελάδα)
- Η συμμετοχή τους σε σημαντικές χημικές αντιδράσεις (πχ καραμελοποίηση)

Λίπη και έλαια

Η πιο συμπυκνωμένη πηγή ενέργειας γιατί παρέχουν διπλάσιο ποσό θερμίδων από τους υδατάνθρακες και τις πρωτεΐνες (9 θερμίδες ανά γραμμάριο)

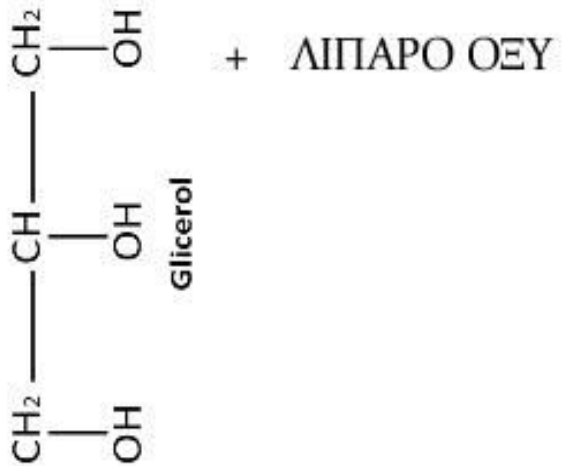
ΛΙΠΗ

Είναι εστέρες της γλυκερόλης με λιπαρά οξέα

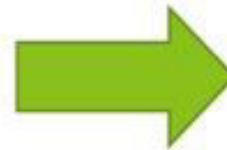

Πώς σχηματίζονται τα μονογλυκερίδια;

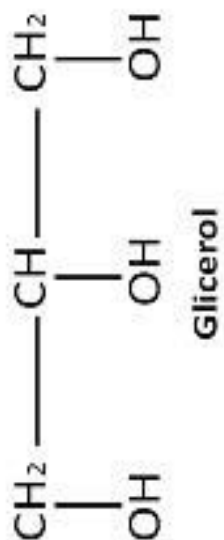
Glycerol

μονογλυκερίδια

Γλυκερόλη

 Πώς σχηματίζονται τα διγλυκερίδια;

Glycerol

+ ΛΙΠΑΡΟ ΟΞΥ

+ ΛΙΠΑΡΟ ΟΞΥ

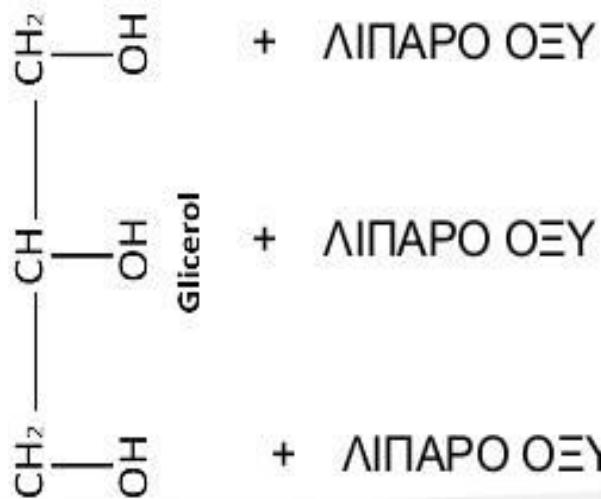

διγλυκερίδια

Γλυκερόλη

Πώς σχηματίζονται τα τριγλυκερίδια;

τριγλυκερίδια

Γλυκερόλη

Τα λιπαρά οξέα μπορεί να είναι:

Κορεσμένα

• Διακρίνονται σε:

• πολυακόρεστα

Απαραίτητα λιπαρά οξέα

Ακόρεστα

• μονοακόρεστα

Απαραίτητα λιπαρά οξέα: ποια είναι και γιατί τα ονομάζουμε έτσι;

Λινελαϊκό

Λινολενικό

Αραχιδονικό

- Τα ονομάζουμε έτσι γιατί δεν μπορούν να συντεθούν από τον ανθρώπινο οργανισμό και πρέπει καθημερινά να λαμβάνονται μέσω της τροφής.

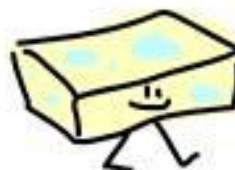

Τα **έλαια** είναι **υγρά** και τα **λίπη στερεά** σε θερμοκρασία περιβάλλοντος

Τα έλαια βρίσκονται κυρίως σε σπόρους και **καρπούς**, όπως η **ελιά**

Τα λίπη βρίσκονται κυρίως σε **ζωικούς ιστούς**, και σε τρόφιμα όπως το γάλα, το βούτυρο, το τυρί, το κρέας, κ.α.

Οι λιπαρές ουσίες παρέχουν τις πολύτιμες λιποδιαλυτές βιταμίνες (A, D, E, K)

Πλεονέκτημα: προσθέτουν γεύση, άρωμα και συμβάλλουν στην τρυφερότητα των τροφίμων

Μειονέκτημα: απορροφούν οσμές και τάγγιζον εύκολα. Η τάγγιση είναι μία σοβαρή αλλοίωση των λιπαρών ουσιών που γίνεται είτε με την παρουσία του οξυγόνου (οξειδωση), είτε με την ανάπτυξη της οξύτητας (υδρολυτική τάγγιση)